

SPRAWOZDANIA

XVIII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Droga ku wzajemności”, Grodno, 15–16 listopada 2012

W dn. 15–16 listopada 2012 r. w Grodnie odbyła się cykliczna (osiemnasta) konferencja naukowa „Droga ku wzajemności”. Organizatorami byli: Komitet do Spraw Religii i Narodowości przy Radzie Ministrów Republiki Białoruś, Grodzieński Obwodowy Komitet Wykonawczy, Związek Polaków na Białorusi, Białoruskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne w Polsce, Grodzieński Uniwersytet Państwowy im. Janki Kupały i Uniwersytet w Białymstoku. Tradycyjnie tematem konferencji były polsko-białoruskie kontakty językowe, literackie i kulturowe. Wzięli w niej udział przedstawiciele wielu ośrodków naukowych z Polski, Białorusi i Rosji.

Obrady plenarne zainaugurowało wystąpienie pracownika Akademii Nauk Białorusi profesora Aleksandra Łukaszańca (Mińsk), pt. *Міжнародныя з’езды славістаў як фактар падтрымання славянскага адзінства ў сучасным свеце*, podsumowujące wieloletnią tradycję kongresów slawistycznych. Profesor Tatiana Wołokitina (Moskwa) w referacie *Славянская ідея в годы Второй мировой войны* przedstawiła zagadnienia związane z ideą słowiańską w połowie XX wieku. Referat profesor Leonardy Dacewicz pt. *Nazwiska wschodniosłowiańskie na północno-wschodnim pograniczu Rzeczypospolitej w okresie kształtowania się i stabilizacji systemu antroponimicznego (XVI–XVIII w.)* dotyczył procesu kształtowania się i struktury nazwisk wschodniosłowiańskich w różnych warstwach społecznych. Kolejne wystąpienie pt. *Беларуска-польскія фразеалагічныя сувязі ў гаворках Гродзеншчыны* Mikołaja Daniłowicza traktowało o wzajemnych wpływach języka polskiego i białoruskiego w paremiologii.

Ze względu na dużą różnorodność tematyki prezentowanej w wystąpieniach obrady toczyły się w dziesięciu sekcjach. W sekcji I „Літаратуразнаўства. Дыялог праз стагоддзі” rozpatrywano między innymi utwory mieszkających w Polsce współczesnych pisarzy białoruskich, Franciszka Baguszewicza, Marii Konopnickiej, Elizy Orzeszkowej oraz białoruskie latopisy XIV–XVIII w.

Sekcja II „Літаратуразнаўства. Партрэт мастака: біяграфічны і творчы дыскурсы” skupiła się na twórczości Antoniego Lange, Wacława Łastouskiego, Marii Dąbrowskiej, Aleny Aniszeuskiej, Aleksego Karpiuka, Witkacego i Ludmiły Kebicz.

Referaty wygłoszone w sekcji III „Мовазнаўства. Намінацыя: прынцыпы, асаблівасці і нацыянальныя элементы” dotyczyły przede wszystkim kultury nazwicznej Grodna, Grodzieńszczyzny i pogranicza polsko-białoruskiego.

Sekcja IV „Мовазнаўства. Лінгвакультуралагічныя асаблівасці мовы” zajmowała się leksykografią białoruską, zwrotami grzecznościowymi na pograniczu

polско-białoruskim, systemem terminologii ekonomicznej, konceptualizacją i nominacją jako odzwierciedleniem znaczenia czasowników, sensem terminu *allelom* w greckim tłumaczeniu Biblii Hebrajskiej oraz badaniami nad inskrypcjami nagrobnymi na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim.

W ramach sekcji V „Актуальныя праблемы славянскага мовазнаўства” zostały przedstawione zagadnienia dotyczące słownictwa na pograniczu polsko-białorusko-ukraińskim, struktury i semantyki polskiego, białoruskiego i rosyjskiego gniazda słowotwórczego z fundującym rzeczownikiem *góра*, polskiej i białoruskiej paremiologii, polskich i białoruskich frazeologizmów zawierających nazwy pokarmów, polskiej i białoruskiej warstwy językowej w tefsirze Tatarów Wielkiego Księstwa Litewskiego oraz frazeologizmów występujących w prozie Miry Łukszy.

Sekcja VI „Культура, адукацыя, рэлігія” skupiła się na tematyce związanej z kościołem katolickim, prawosławnym i unickim, szkolnictwem, budową placówek ochrony zdrowia w Grodnie na przełomie XIX–XX w., szkolnictwem na Białostoczczyźnie w latach 1922–1927 i gazetą „Наперад”.

W sekcji VII „Эканоміка, міждзяржаўныя і міжэтнічныя адносіны” zgrupowane zostały wystąpienia, których przedmiotem były szeroko rozumiane kontakty polsko-białoruskie, problemy polskiej i białoruskiej mniejszości narodowej.

W sekcji VIII „Этнаграфія, архітэктура, мастацтва” wystąpienia były poświęcone między innymi wiosennym obrzędom Polaków i Białorusinów, tradycji kulinarnej, etyce jakości i etyce świętości życia, architekturze zachodniej Białorusi.

Sekcja IX „Беларусы і палякі: гісторыя і сучаснасць” obejmowała referaty związane z sytuacją zesłańców na Syberii, sytuacją Białorusinów w Polsce w pierwszej połowie XX wieku, białostockimi białorutenikami w latach 2009–2011 oraz zainteresowaniami białorutenistycznymi Samuela Bogumiła.

Po raz pierwszy w długoletniej historii konferencji utworzone została sekcja „Славянскае адзінства”, która podejmowała problematykę dotyczącą jednorodności i zróżnicowania narodów słowiańskich, perspektyw współpracy ekonomicznej i politycznej państw słowiańskich, kontaktów naukowych Akademii Nauk Białorusi z sąsiadującymi krajami, wydarzeń 1812 roku w kontekście białorusko-rosyjsko-polskim i problematyki polskiej poruszanej podczas IX Zjazdu Wszechsłowiańskiego.

Uniwersytet w Białymstoku reprezentowało 11 pracowników Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej i 1 pracownik Katedry Bioetyki i Antropologii Filozoficznej. Prof. L. Dacewicz wystąpiła w obradach plenarnych z referatem poświęconym nazwiskom wschodniosłowiańskim na północno-wschodnim pograniczu Rzeczypospolitej w XVI–XVIII w. Dr hab., prof. UwB Lila Citko wygłosiła referat pt. *Z historii leksykografii starobiałoruskiej*. Dr W. Mieszkowska przedstawiła referat pt. *К вопросу о семантических отношениях в системе экономической терминологии*. Dr B. Siegień zaprezentował wystąpienie pt. *Nazwy chabra bławatka (Centaura cyanus) w językach słowiańskich*. Dr J. Chomko wystąpiła z referatem pt. *Struktura i semantyka gniazda słowotwórczego z fundującym rzeczownikiem góra (na przykładzie języka polskiego, białoruskiego i rosyjskiego)*. Mgr A. Filinowicz zaprezentowała *Nazwy terenowe związane z gospodarką rolną i leśną na pograniczu polsko-białoruskim*. Prof. H. Twaranowicz wygłosiła referat pt. *Поэзия «белавежцаў» ў польскіх універсітэцкіх даследаваннях*. Dr J. Wasiluk przedstawiła *Вобраз «хаты» ў творчасці Францішка Багушевіча і Мар’і Канапніц-*

кай. Dr A. Sakowicz wystąpiła z referatem pt. *Партызанская тэма ў апавесці «Пушчанская адысея» Аляксея Карлюка*. Dr hab., prof. UwB M. Nowacka zaprezentowała wystąpienie pt. *Etyka jakości życia przeciwko etyce świętości życia*. Dr M. Kruk omówił *Białostockie białorutenika w latach 2009–2011*. Dr N. Raczekiewicz wygłosiła referat pt. *Wigilijny snop żyta w gwarach Białostoczczyzny*.

Referaty wygłoszone w czasie obrad konferencji zostaną opublikowane w cyklicznym tomie pt. „Droga ku wzajemności”.

Jolanta Chomko
Białystok

Międzynarodowa konferencja „Onomastic investigations to commemorate the 100th anniversary of Valija Dambe (1912–1995), Latvian onomastician”, Riga, 10–12 maja 2012 r.

W dniach 10–12 maja 2012 roku w Rydze odbyła się międzynarodowa onomastyczna konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Języka Łotewskiego Uniwersytetu Łotewskiego i Łotewską Akademię Nauk (Latvian Language Institute of the University of Latvia and The Latvian Academy of Sciences). Wzięło w niej udział ponad trzydzieści osób, wśród których znaleźli się badacze z Łotwy, Białorusi, Estonii, Finlandii, Litwy, Niemiec, Norwegii, Nowej Zelandii, Polski, Rosji, Szwajcarii i Szwecji.

Na konferencji były reprezentowane różne onomastyczne subdyscypliny: antroponimia, toponimia, w tym urbanonimia i hydronimia, chrematonimia i onomastyka literacka. Badacze przedstawiali wyniki swych badań zarówno w perspektywie synchronicznej jak i diachronicznej, w ujęciu strukturalnym i kognitywnym.

W pierwszym dniu konferencji obrady plenarne rozpoczęły się od prezentacji sylwetki wybitnej łotewskiej onomastki Valiji Dambe, której została poświęcona ta konferencja. Przedstawiono jej życiorys naukowy, wybrane zagadnienia z prowadzonych badań i osiągnięć w dziedzinie onomastyki, zwłaszcza dla obszaru Łotwy; wystąpienia: Ojārs Bušs, Laimute Balode (Łotwa) *Vallija Dambe in the History of Onomastics and in the Memory of Her Colleagues*; Grasilda Blažienė (Litwa) *Vallija Dambe and Research of Prussian Proper Names*. Ponadto w sesji plenarnej Volker Kohlheim (Niemcy) wygłosił referat na temat funkcjonowania nazw własnych w świecie realnym i fikcyjnym, czyli w literaturze, uwzględniając ujęcie kognitywistyczne (*The Proper Names in Real Word Contexts and in the Fiction: A Cognitivist Approach*). Z kolei Botolv Helleland (Norwegia) scharakteryzował ojkonimy utworzone od nazw roślin zlokalizowane w zachodniej Norwegii (*Plant Names in Place Names in a Municipality in Western Norway*).

W kolejnym bloku referatów wygłoszonych w sesji przedpołudniowej poruszano zagadnienia związane z różnymi aspektami badań toponimicznych: Sanda Rapa (Łotwa) *Appellatives of Land Features in the Latvian Toponymy*; Anta Trumba (Łotwa) *Toponyms with rouz- in the upcoming Latvia's Toponym Glossary*; Zane Cekula (Łotwa) *The Place Names of Latgale in an Identity perspective: Function, Use and Selection of the Appropriate Name*.